

Szentandrásiszőnyegek

Hagyományos módon, kézi szövessel, kézi csomózással készítik a szőnyeget a 70 éves múltú visszatekintő Békésszentandrás Szőnyegszövő Háziipari Szövetkezetben. Számos nemzetközi kiállításra vitték már el termékeiket és szerezték piacot szőnyegeiknek. Napjainkban olasz, francia, NSZK-beli és angol piacokra szállítanak. Az idén bővíti tevékenységüket, megkezdik az igen magas szakmai tudást igénylő szőnyegrestaurálást

Százéves a magyar mentésügy

A magyar mentésügy közlő centenáriuma alkalmából csütörtökön sajtótájékoztatót elevenítették fel a szolgálat százéves fejlődését, bemutatták a mentők mai munkáját, s ismertették a jubileumi megemlékezés eseményeit az Országos Mentőszolgálat Főigazgatóságának budapesti székházában.

Bencze Béla főigazgató előjáróban Kresz Géának, a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület létrehozójának munkásságát méltatta, majd emlékeztetett a mentésügy fejlődésének főbb állomásaira. A II. világháború után 1948-ban alakult meg az Országos Mentőszolgálat, amely már összefogta az ország valamennyi mentő- és betegszállító intézményét. Az első segélynyújtás rangjának elismerését jelentette, hogy 1975 óta a mentőtiszteket az egészségügyi főiskolán képezik, s négy évvel ezelőtt kötelezően bevezették az orvos-tudományi egyetemeken általános karán az oxológia oktatását. Nyolc év óta van a mentésügynek tudományos szervezete.

Iskolatanács és némi tanácstalanság

A Magyar Pedagógiai Társaság Csongrád megyei és szegedi tagozata ankétot rendezett Az oktatási törvényből adódó feladatok a közoktatásban címmel. A tanácskozás középpontjában az új oktatási törvény nyomán kialakítandó helyi működési szabályzatok és az iskolatanács kérdései álltak. Előbbiről írtunk korábban (Törvény után — szabályzat), az iskolatanácsról Veszprémi Lászlóval, a főiskola 1. számú gyakorlójának igazgatójával beszélgettünk.

— Úgy tudom, nem fogadtak osztatlan öröm az iskolatanács létrehozásának gondolatát.

— En magam sem értettem először, hogy miért van rá szükség. Nem tudtam ugyanis rájönni, hogy mi az, amit igazgatóként nem tudok megvalósítani, ám egy laikusokból álló testület képes megtenni. Aztán eszembe jutott egy angol példa: ötven, egyetemet végzett, nem szakember értelmiségit gyűjtött össze egy technológiai problémával küzdő textilgyár vezetősége. A kívülállók néhány óra ismerkedés, közös gondolkodás után nagyszerű, használható ötletekkel álltak elő. A mi iskolatanácsunk első összejövetelén is sok jó gondolat hangzott el.

— Meg tudná mondani, hogy miért ez a nagy ellenkezés az iskolatanácsul szemben?

— A központi akaratától és a politikától való erőteljes függés miatt a magyar közoktatási rendszer hagyományai nem kedveznek az iskolatanács jellegű intézmények kialakulásának. A nevelők nagy része mindig vonzóbbnak érezte az előrehaladást, a korszerűséget felváltó irányítási apparátus törekvéseit, mint a közvetlen társadalmi környezettel való függést. Már az Eötvös József által előterjesztett 1868-

as törvény is fölláttani szándékozott az iskolaszéket, a református iskolákban is irányítói szerephez juthattak a presbiterek, ám ez nem vált általánossá. Az első világháborút követően újra a központi akarat lett a döntő az iskoláügyben is. Hóman Bálint például azt vallotta, hogy egy adott napon az ország minden iskolájában ugyanazt a tananyagot vegyék a diákok. A felszabadulást követő átmeneti demokratizálódást újra a fokozott centralizmus követte, és még az 1961-es oktatási törvény sem veszi figyelembe a szülői érdekvérviseletet. Csak a nyolcvanas években tapasztalható jelentős változás e téren: ez az állami oktatáspolitikai aktivizálódásának ideje.

— Végül is mik a feladatai az iskolatanácsnak?

— Feladata, hogy tevékenységével, véleményével, elemző munkájával javítsa az iskola nevelő-oktató munkájának hatékonyságát, segítse a tanulók egészséges életmódjának formálását, és hangolja össze a társadalom és az iskola érdekeit. Az iskolatanács nincs alárendelve sem az iskola vezetőjének, sem a felettes szerveknek. Ugyanakkor az általa gyakorolt jogkörök nem korlátozzák és nem helyettesítik az igazgató személyes vezetői felelősségét vagy az iskola szakmai önállóságát.

— Tehát ez egy társadalmi tanácsadó testülethez hasonlít...

— ...azzal a különbséggel, hogy tagjai között ott van az igazgató, a szülői munkaközösség vezetője és összekötője, a szakszervezeti főbizalmi és egy tanuló is. Döntő különbség, hogy az iskolatanács akkor formálódik, amikor az iskolák önállósága jelentősen megnövekedett.

— Az iskolatanácsal szemben állók azt is sérelme-

zik, hogy egy tanuló is ott ül a testületben.

— Azt az egy tanuló és a többi tagot is az igazgató, illetve a tantestület választja ki, tehát a kijelölést a célokhoz lehet igazítani. Nálunk egyébként az a nyolcadikos kislány — Gyürkócs Dóra —, akit a tanácsba jelöltünk, az első összejövetelen az egyik legjobb hozzászólással segítette a munkánkat.

— Tehát a gyakorlat — jó előkészítés esetén — eltűnetheti a tanácstalanságokat.

— Így van. A mi iskolánkban a többség gimnáziumba megy tovább. Közeliunkbéli felsőoktatási intézmények működnek. Ehhez kellett alakítani az iskolatanácsot. Van közöttük orvos, operatőr, újságíró. A testület nem az anyagi előnyöszerzési szolgálja, én nem akarok kolduló rendet. Jó ötleteket várunk, az oktató- és nevelőmunkát segítő javaslatokat. Az iskolatanácsok alakítására úgy tekintek, mint egy értelmes, hasznos lépésre, amely az oktatásról alkotott szép elképzeléseinkhez vezet. Het. Sajnos, a pedagógushivatás társadalmi presztízse oly alacsony, hogy vágyainkhoz ilyen kicsi, de megbecsülendő lépésekkel juthatunk csak el.

— Dlusztus Imre

Operaévad a nagyszínházban „mozihatásokkal”

Több szempontból különleges szezont zár hamarosan a szegedi operatársulat. Az újjáépült nagyszínházban az elsőt, mely nem egyszerűen a nagyobb, egészségesebb lélegzetvétel lehetőségét, s kiszabadulást jelent a szűk mozi-színházi közegből, hanem a fölfokozott várakozásoknak való megfelelés kötelességét-felelősségét is. A vége felé tartó évad tapasztalatairól-tanulságairól, a jövő tervekről Oberfrank Géza főzeneigazgatóval a nemzetközi megméretkezés (nyugat-európai turné) után, s az országos összehasonlítás (operafesztivál) előtt beszélgetünk.

— Az első nagyszínházi évadban annak is ki kellett derülnie, eredményes volt-e a „mozi korszak” sok erőfeszítése a művészek együtt-tartása, a társulatépítés és-fejlesztés tekintetében. Hogyan látja?

— Úgy látom, igen. Ha idején egy vendégrendező, nyitott és igényes munkára képes társulatot talál. Más kérdés, hogy a műfaj régi rajongói személy szerint mennyire boldogok kinek-kinek a hangjával, teljesítményével. Az adott-ságokon nem sokat tudunk változtatni, de nem hiszem, hogy lenne az országban olyan operatársulat, még a minknél jóval nagyobb létszámú sem, mely az énekekkel szemben támasztható komplex igényeknek maradtalanul meg tudna felelni. Azt mondhatom, hogy a tagok túlnyomó többsége, sőt: alighanem mindenki, kivétel nélkül, a saját lehetőségeinek maximumát kihasználja. Talán érezte ezt az itthoni közönség, és a külföldi is. Egyfajta színvonalmutató, hogy Gregor József után mások is egyre gyakrabban szerepelnek Pesten, az Operaházban, például Németh József, Juhász József.

— Ha megengedi, a vendégszereplésekre később visszatérünk, de előbb kérek egy vázlatos szezonértékelést, természetesen a személyes véleményét. Ha úgy tetszik, a már ismert szakmai-kritikai és a közönségvélemények után — belső értékelést.

— Az évad eredménye: a színház. Úgy készültünk, hogy reprezentatív, magasán értékelhető szezont produkáljunk. A Várnász bemutatójáról maga a szerző mondta, hogy számára ez az előadás valósított meg a legtöbbet a műből. Ha meg-gondoljuk, hogy a miénk volt a 15. bemutató, valódi dicséretként fogadhatjuk. Még akkor is, ha nem úgy sikerült minden, ahogy szerettem volna. Mert első bemutató volt az új színházban, nem jutott elég idő a próbákra-kidolgozásra, az új technika sem volt a birtokunkban. Az Aida az eddigi legsikeresebb külföldi előadásunk volt, ez nyilván Verdi érdeme elsősorban, bár láttam már unalmas Aida-előadást is.

— Most „kijátsszák” az Aidát, pedig az eredeti elképzelés az volt, hogy itthon

vonalas, a műfaj történetében is számottevő előadásokat produkálni, melyekhez kétségtelenül elmélyült műhelymunka szükséges, akkor ez kárpótolja a művészeket; bárha kevés a pénzük, ebből a légkörből nem kívánnak el. Nos, a rideg tényeket nem lehet figyelmen kívül hagyni. Harmad-, negyedosztályú német és osztrák színházakban is a sok-szorosát lehet keresni annak, mint itthon a legnívósabb operatársulatokban. A pesti operaj és a szegedi fizetések között sem százasokban mérhető a különbség. Az énekesek kiáramlása az országból fékezhetetlennek látszik. Innen is — a Pestre áramlás.

— Nincs megoldás?

— Lenne, ha pénz lenne. És biztató az Operaház jelenlegi vezetésének együttműködési hajlama. Mivel a tervezőmunkájuk minden eddiginél távolosabb és részletesebb, okkal remélem, hogy az énekeseseréket meg tudjuk oldani, tehát nemcsak a miénk mennek Pestre, hanem onnan is jönnek ide. Az kellene, hogy a vendégjátékok tervezetők legyenek. Egy-egy művész a próbától részt venne az előadásban; és nem mint most, beugrik, a produkció megmentése vagy felfrissítése végett. Ha tudniillik, jó a rendezés, a vendégjátéknak egyenesen föllázító, ártalmas hatása lehet, még akkor is, ha kimagaslóan nagy művész a vendég.

— A jövő évi előadásokat végül is a jelenlegi helyzet számba vételével kell tervezni: a pénz nem lesz több, a megtartó erő nagyobb fizetésekkel nem lehet fokozni, sem további „kimagaslóan nagy művészeket” megszerezni.

— Itt vannak a kiváló énekesek és Igor herceg vezető szerepeire. Ezért tervezzük ezt bemutatni, és mert évtizedek óta nincs műsor Magyarországon. És mert 50 éve volt a magyarországi premijerje. Végül: a táncok foglalkoztatása miatt, ugyanis, ha Szegeden baletet akarunk fejleszteni, akkor megfelelő feladatot is kell a táncosoknak. Verdi Otellóját tervezzük még, „előbemutatóként” a Hoffmann meséit, és az ideinél több feljuttatást.

— Végül zenekarvezetői, karmesteri ambícióiról, terveiről szeretnék kérdezni. Hírlék, hogy bizonyos új szervezeti konstrukció révén alakuló, profi szegedi énekkart is fog vezetni. A szimfonikus zenekar létszámának bővítését pedig halaszthatatlannak tartja.

— Ezek kialakulatlan dolgok. Sok töprengés után azt gondoltam, ha valaha, akkor most van esélye Szegednek arra, hogy nemzetközileg is versenyképes zenei együttesek jöjjenek létre. Viszonylag kevés pénzért. Megint az anyagiaknál tartunk, de hiába, a szép szavak, a lelkesedés, meg a szakértelem: kevés. Mai lehetőségeink mellett a maximumot juttattunk, azt hiszem, tovább nem lehet megértést kérni a művészekről: a követelmények folyvást nőnek, a hang és a test karbantartásának ára van, a többleteljesítményt erkölcsileg is — a szakmai-kritikai értékelésben —, és anyagiilag is jobban el kellene ismerni. Néha úgy érzem, rajtam kívül ezzel senki sem törődik. Ha a szimfonikus zenekar létszámát nem tudjuk bővíteni, sohasem tudunk kilépni a „vidéki” kategóriából, márpedig Szeged zenei kultúrájának hagyományai arra köteleznek, hogy európai színvonalú zenekarunk, színházi és oratóriumkórusunk legyen. Ha most is — akkor még hosszú időre le kell mondanunk erről.

V. E.

Sulyok Erzsébet

Emlékbizottság alakult

Ismét jelentős évfordulóhoz érkezik a magyar kulturális-művészeti élet: augusztusban lesz 150 esztendeje, hogy megnyitott a Nemzeti Színház. 1837-től számítja a magyar színház történetét a folyamatos magyar nyelvű színjátszás kezdetét is. Az évforduló méltó megünne-

lését előkészítendő, emlékbizottság alakult, amelynek tagjai a Művelődési Minisztérium, a Magyar Tudományos Akadémia Színházstudományi Bizottsága, a Magyar Színházi Intézet, a Magyar Színházművészeti Szövetség és a Nemzeti Színház képviselői

Filmklub a Volánnál

Már az év elején felhívta magára a figyelmet a reprezentatív lista, a Tisza Volán filmklub ajánlata erre a bérleti szezonra. A kereslet és a kínálat örömdetesen találkozott: minden hétfőn este tömve a Dugonics mozi.

A csendben, de kiegyensúlyozott sikerrel működő filmklub felévente, idén már huszonkettszer hirdett műsort. Mindig is valamilyen tematika köré csoportosították a programot.

— Jancsó, Hitchcock —, neves főszereplőkkel fémjelzett alkotásokat — Latinovits, Mastroianni — mutattak be. Filmekkel követték végig a krimi fejlődését a harmincas évektől napjainkig, hangos párt kerestek a régi néma filmekhez. Ciklusonként 12 alkotást vetítenek, köztük legalább egy újdonságot. Talán kevesen tudják, Sze-

geden itt debütált az István, a király Kolta Gábor filmje, Mészáros Márta-tól a Napló gyermekeimnek vagy idén Spielberg Párba. Nem hiányoznak a sztárfilmek sem, mint a Légyfogyó vagy a legközelebb látható Aszfaltzsungel, Marilyn Monroe-val a főszerepben.

A vetítések színhelyeül a Dugonics mozi bérlették ki. A 260 férőhelyes terem gyakran szűk, jóllehet csak bérletesek látogathatják, akiknek egyharmada törzsszűkösnek számít, többnyire az idősebb és az egészen fiatal korosztályból, valamint természetesen a Tisza Volán dolgozóiból. Az sem akadály, ha valaki gyermekétől érkezik, a szomszédban óvónó vigyáz a kicsikre, amíg a vetítés tart. Mint Neparáczki Ferenc klubvezető elmondta, közeli

terveikhez tartozik, hogy a videóklubot is társítanának a mozihoz. Komoly érdeklődés mutatkozik az irodalmi alkotások filmváltozatai iránt, ezért ebből is szeretnének bemutatni egy csokorra való. Csakúgy, mint azokból az alkotásokból, melyeknek központi témája a munkások élete.

Itt tart hát pillanatnyilag a Tisza Volán filmklub. Pillanatnyilag, hiszen érthető törekvésük minél előbb igazi klubba szerveződni, melynek foglalkozásai nem merülnek ki a passzív filmnézésben, a szigorúan vett vetítésben, hanem utána kötetlen beszélgetés formájában élményeiket megosztják egymással a résztvevők. Ehhez csupán alkalmas helyiség szükséges volna.